

Brüssel, 26. september 2022
(OR. en)

12666/22

Institutsioonidevaheline
dokument:
2010/0095(COD)

MI 677
COMPET 725
DIGIT 169
TELECOM 379
BETREG 10

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	23. september 2022
Saaja:	Nõukogu peasekretariaat
Komisjoni dok nr:	COM(2022) 481 final
Teema:	KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE NING EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE, MILLES KÄSITLETAKSE ÜHTSE TURU LÄBIPAISTVUSE DIREKTIIVI TOIMIMIST AASTATEL 2016–2020

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2022) 481 final.

Lisatud: COM(2022) 481 final

Brüssel, 23.9.2022
COM(2022) 481 final

**KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE NING
EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE,**

**MILLES KÄSITLETAKSE ÜHTSE TURU LÄBIPAISTVUSE DIREKTIIVI
TOIMIMIST AASTATEL 2016–2020**

{SWD(2022) 297 final}

Sisukord

SISSEJUHATUS.....	3
1. Suundumused aastatel 2016–2020	4
1.1. Teatamise korra tõhustamine	4
1.2. Teatamise korra kasutamine parema õigusloome ja vastastikuse tunnustamise kontekstis	5
2. Teatamise korra kohaldamine	5
2.1 Tulemuslikkus: üldine ülevaade	5
2.2 Kiirmenetluse kasutamine	12
2.3 „Fiskaal- või finantsmeetmetest“ teatamine	12
2.4 Komisjoni vastustele järgnevad meetmed	13
2.5 Teatamise korrale järgnevad meetmed	13
2.6 Struktureeritud teabevahetus liikmesriikide, EMP EFTA riikide, Šveitsi ja Türgiga	13
2.7 Läbipaistvus	14
3. Kokkuvõte	15

KOMMENTEERITUD KOKKUVÕTE

Käesolev aruanne on koostatud ja esitatud kooskõlas direktiivi (EL) 2015/1535¹ (edaspidi „ühtse turu läbipaistvuse direktiiv“) artikliga 8. Selles analüüsitakse ühe ühtse turu nurgakivi, st ühtse turu läbipaistvuse direktiiviga kehtestatud teatamise korra kohaldamisel aastatel 2016–2020 saavutatud tulemusi. Aruandes rõhutatakse teatamise korra olulist panust ühtse turu toimimisse ning parema õigusloome suuniste ja vahendite² rakendamisse, aga ka selle keskset rolli COVID-19 pandeemia ajal.

Komisjonile riiklikest tehnilistest eeskirjadest teatamine enne nende vastuvõtmist on jätkuvalt oluline vahend, et tulla toime uute esilekerkivate kaubandustõketega ning neid vältida. Samuti on see olnud jätkuvalt hea kanal koostöö tagamiseks komisjoni ja liikmesriikide vahel ning liikmesriikide vahel. See on eriti oluline kriitilistes ja ettenägematutes olukordades, näiteks COVID-19 pandeemia ajal. Tehnilistest eeskirjadest teatatakse komisjonile ja teatatud meetmete lõplik tekst tõlgitakse ELi 23 ametlikku keelde³.

Lisaks sellele peab komisjon ühtse turu läbipaistvuse direktiivi rakendamiseks kontrollima ja jälgima kõiki teateid, mille puhul tekib kahtlus, kas need on kooskõlas ELi õigusega. Sellega seoses pöörab komisjon erilist tähelepanu meetmetele, millel on suurim mõju ühtsele turule⁴.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. septembri 2015. aasta direktiiv (EL) 2015/1535, millega nähakse ette tehnilistest eeskirjadest ning infoühiskonna teenuste eeskirjadest teatamise kord (ELT L 241, 17.9.2015, lk 1).

² Õigusruumi parandamise tegevuskava, KOM(2002) 278. Vt ka „Parem õiguslik reguleerimine majanduskasvu edendamiseks ja töökohtade loomiseks Euroopa Liidus“, KOM(2005) 97; „Ühenduse Lissaboni kava rakendamine: õiguskeskkonna lihtsustamise strateegia“, KOM(2005) 535; „Euroopa Liidu parema õigusloome strateegiline ülevaade“, KOM(2006) 689; „Parema õigusloome kava teine strateegiline läbivaatamine Euroopa Liidus“, KOM(2008) 32; „Parema õigusloome kava kolmas strateegiline läbivaatamine Euroopa Liidus“, KOM(2009) 15; „Arukas reguleerimine Euroopa Liidus“, KOM(2010) 543 ja „Parem õigusloome: paremad tulemused – tugevam liit“, COM(2016) 615.

³ Tõlge iiri keelde ei ole kättesaadav.

⁴ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/communication-enforcement-implementation-single-market-rules_en_0.pdf.

SISSEJUHATUS

Ühtne turg kui „ELi majanduse tugevdamise ja õiglasemaks muutmise vahend“ on komisjoni 2019.–2024. aasta kuue prioriteedi⁵ üks peamisi elemente. Ühtne turg on parandanud Euroopa ettevõtjate ja üldsuse heaolu ning suurendanud nende võimalusi. Hästi toimiv ühtne turg stimuleerib konkurentsi ja kaubandust, parandab tõhusust, tõstab kvaliteeti ning aitab langetada hindu ettevõtete ja tarbijate jaoks⁶.

Selleks et veelgi parandada konkurentsivõimet ja hõlbustada igas suuruses ettevõtete lõimumist ELi ja ülemaailmsetesse väärtusahelatesse, võeti komisjoni 2020. aasta märtsis avaldatud uue tööstusstrateegia paketi⁷ raames vastu teatis ühtse turu tõkete kohta⁸ ja tegevuskava ühtse turu normide täitmise tagamiseks⁹. Komisjoni ühtse turu normide täitmise tagamise tegevuskava 10. meetmes viidatakse ühtse turu läbipaistvuse direktiivile. Sellega seoses ja „[k]ooskõlas komisjoni nõuete täitmise tagamise meetmete strateegilisema lähenemisviisiga hakkab ühtse turu läbipaistvusdirektiivi rakendamine tulevikus põhinema neljal sambal:

- (i) liikmesriigid teavitavad komisjoni kõigist kaupu ja infoühiskonna teenuseid käsitlevatest tehniliste normide eelnõudest;
- (ii) komisjon võtab järelmeetmeid kõigi teatiste puhul, mille puhul tekib kahtlus, kas need on kooskõlas ELi õigusega;
- (iii) järelmeetmete võtmisel pöörab komisjon eritähelpanu meetmetele, mis avaldavad ühtsele turule suurimat mõju;
- (iv) komisjon teeb järelevalvet nende õigusaktide üle, mille puhul ta on direktiivi alusel võtnud meetmeid ja mille suhtes võidakse alatatada rikkumismenetlus, kui ei tehta vajalikke kohandusi“.

Komisjon keskendub selgelt ennetamisele ja nõuete täitmise tagamisele seoses juhtumitega, mis avaldavad majanduslikult või muul viisil suurimat mõju ühtsele turule.

Ühtse turu läbipaistvuse direktiivi eesmärk on hoida ära uute tõkete teke ühtsel turul, keskendudes läbipaistvusele, dialoogile, ennetusele ja paremale õigusloomele. Liikmesriigid võivad asjaomases menetluses osaleda komisjoniga võrdsetel alustel. Sidusrühmadele on kättesaadavad nii koostatavad riiklikud tehnilised eeskirjad kui ka teatatud meetmete lõplikud tekstid, mis on tõlgitud ELi 23 ametlikku keelde. Seega saavad ettevõtjad kaubandustõkete teket ette näha ning vältida ebavajalikku ja kulukat halduskoormust oma ettevõttele.

Ühtse turu läbipaistvuse direktiivis sätestatud riiklikest tehnilistest eeskirjadest teatamise kord võimaldab komisjonil ja liikmesriikidel uurida enne vastuvõtmist tehnilisi eeskirju, mille liikmesriigid kavatsevad toodete (tööstus-, põllumajandus- ja kalandustooted) ning infoühiskonna teenuste (vt käesolevale aruandele lisatud komisjoni talituste töödokumendi 1. lisa) suhtes kehtestada. Euroopa Majanduspiirkonna (EMP) lepingu allkirjastanud Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsiooni (EFTA) liikmesriikide ning Šveitsi ja Türgi suhtes kohaldatakse kõnealust korda lihtsustatult (vt 4. lisa).

⁵ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/economy-works-people/internal-market_et

⁶ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/et/fs_20_427

⁷ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/et/ip_20_416.

⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=COM%3A2020%3A0093%3AFIN>.

⁹ Vt joonealune märkus nr 4.

Ühtse turu läbipaistvuse direktiivil on tähtis osa ka riikide tundmist käsitleva dialoogi käigus toimuvatel kohtumistel liikmesriikide ja sidusrühmadega¹⁰. Sellised kohtumised on osa ühtse turu strateegia raames tehtavatest jõupingutustest, mille eesmärk on tagada õigusnormide järgimise ja aruka täitmise tagamise kultuur¹¹. Komisjon näeb neid kohtumisi võimalusena pidada dialoogi, et parandada ühtse turu läbipaistvuse direktiivi rakendamist. Sellega seoses võimaldab kõnealuse direktiivi raames peetav dialoog koos muude näitajatega teha komisjonil paremini kindlaks liikmesriikide probleemsete sektorid ja struktuursed probleemid.

Käesolev aruanne, mis on koostatud ja esitatud kooskõlas ühtse turu läbipaistvuse direktiiviga, on nii kvalitatiivsest kui ka kvantitatiivsest vaatenurgast esitatud hetkeülevaade direktiivi toimimisest aastatel 2016–2020.

Ühtse turu läbipaistvuse direktiivi kohasel teatamise korral oli 2020. aastal otsustav roll COVID-19 pandeemia ohjamisel ja see edendas tervisekriisi kooskõlastatud käsitlemist kogu ELis. Viiruse levik põhjustas häireid ülemaailmsetes tarneahelates. Pandeemia ajal oli ohustatud nii ühtse turu terviklikkus kui ka üldisemalt tervishoiusüsteemide varustamist tagavate tootmis- ja turustamisväärtusahelate säilimine. Direktiiviga loodi raamistik, mis võimaldab liikmesriikidel tegutseda kooskõlastatult.

1. SUUNDUMUSED AASTATEL 2016–2020

Viieaastase perioodi (2016–2020) jooksul saadi 3 553 teadet (vt 3.1. lisa) ning ühtse turu läbipaistvuse direktiivi raames toimunud dialoog näitas, et liikmesriigid osalesid selles aktiivselt, esitades 243 üksikasjalikku arvamust ja 475 märkust (vt 3.6. lisa). Sellele lisandus komisjoni sagedane vastamine teatatud tehnilistele eeskirjadele, nimelt esitas komisjon 212 üksikasjalikku arvamust ja 816 märkust (vt 3.4. lisa). Suurim arv komisjoni ja ELi liikmesriikide vastuseid puudutas põllumajandust, kalandust ning toiduaineid ja ehitustooteid.

Ettevõtjate osalemist ühtse turu läbipaistvuse direktiivi kohases korras hõlbustasid vaatlusperioodi jooksul kasutusele võetud uued IT-vahendid, mida on kirjeldatud allpool.

Mõnda ühtse turu läbipaistvuse direktiivi tõlgendamisprobleemi on selgitatud Euroopa Liidu Kohtu (edaspidi „Euroopa Kohus“) praktikas. Selgitatud on muu hulgas tehniliste eeskirjade määratlust, koostööpõhiste majandusmodelitega seotud uute vahendusteenuste liigitamist kujunevates sektorites, juurdepääsuõigust dokumentidele seoses ühtse turu läbipaistvuse direktiivi kohase korraga ja karistusi teatamata jätmise eest¹².

1.1. Teatamise korra tõhustamine

Üks ühtse turu läbipaistvuse direktiivi eesmärk on teavitada ettevõtjaid, sealhulgas väikeseid ja keskmise suurusega ettevõtjaid, liikmesriikides kavandatavatest tehnilistest eeskirjadest enne nende vastuvõtmist. See võimaldab ettevõtjatel avaldada arvamust ja kohandada aegsasti oma tegevust tulevastele tehnilistele eeskirjadele¹³. Sidusrühmadelt arvukate arvamuste saamine teadete kohta näitab, et kõnealust kontrolliõigust kasutatakse ulatuslikult ning see aitab komisjonil ja riikide ametiasutustel avastada kaubandustõkkeid.

Taotledes pidevalt üha suuremat läbipaistvust ja tõhusust, töötas komisjon 2015. aastal välja tehniliste eeskirjade infosüsteemi (TRIS) veebisaidi¹⁴ uue funktsiooni. See funktsioon võeti

¹⁰ Riikide tundmist käsitleva dialoogi raames toimuvad struktureeritud kohtumised iga ELi liikmesriigi ametiasutustega, kes on seotud teatamise korraga, ja riigisiseste sidusrühmadega.

¹¹ Vt ühtse turu strateegia punkt „Ensure a culture of compliance and smart enforcement to help deliver a true Single Market“, http://ec.europa.eu/growth/single-market/strategy_en.

¹² Üksikasjalikud andmed ühtse turu läbipaistvuse direktiivi käsitleva Euroopa Kohtu 2016.–2020. aasta praktika kohta on esitatud 2. lisa.

¹³ Vt ühtse turu läbipaistvuse direktiivi põhjendus 7.

¹⁴ <http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/et/>.

kasutusele 2016. aastal ning see võimaldab igal aastal kasutada TRISi veebisaiti, et esitada ühtse turu läbipaistvuse direktiivi artikli 6 kohase ooteaja jooksul oma arvamus mis tahes teate kohta. Aastatel 2016–2020 sai komisjon selle funktsiooni kaudu 1 618 arvamust (2016. aastal 144, 2017. aastal 421, 2018. aastal 175, 2019. aastal 281 ja 2020. aastal 597).

1.2. Teatamise korra kasutamine parema õigusloome ja vastastikuse tunnustamise kontekstis

Oma teatises „Parem õiguslik reguleerimine majanduskasvu edendamiseks ja töökohtade loomiseks Euroopa Liidus“¹⁵ rõhutas komisjon, et ühtse turu läbipaistvuse direktiiviga kehtestatud ennetav kontrollimehhanism aitab parandada tooteid ja infoühiskonna teenuseid käsitlevate riiklike eeskirjade kvaliteeti. Teatamise korra raames toimuva komisjoni ja liikmesriikide vahelise koostöö eesmärk on tagada ettevõtjatele selgem õigusraamistik.

Ühtse turu läbipaistvuse direktiiv aitab ka tõhustada vastastikust tunnustamist. Vastastikuse tunnustamise põhimõte, mis tuleneb Euroopa Liidu toimimise lepingu artikleid 34–36 käsitlevast Euroopa Kohtu praktikast, tagab selliste kaupade turulepääsu, mille suhtes ELi ühtlustatud õigusakte ei kohaldata või kohaldatakse ainult osaliselt. See tagab, et mis tahes kaupa, mida turustatakse seaduslikult ühes liikmesriigis, võib põhimõtteliselt müüa ka teises liikmesriigis. Riigisiseste eeskirjade hindamine enne nende vastuvõtmist aitab vähendada ohtu, et need eeskirjad tekitavad põhjendamatuid regulatiivseid kaubandustõkkeid, eelkõige vastastikuse tunnustamise põhimõtet silmas pidades. Seda seetõttu, et komisjon saab i) parandada ühtset turgu käsitlevate sätete teksti eelnõudes, millest liikmesriigid on ühtse turu läbipaistvuse direktiivis sätestatud korra kohaselt teatanud, ning ii) soovitada, et liikmesriigid lisaksid teatatud riiklike meetmete eelnõudesse ühtset turgu käsitleva sätte, kui see teatatud eelnõudest puudub.

2. TEATAMISE KORRA KOHALDAMINE

2.1 Tulemuslikkus: üldine ülevaade

► Teadete arv ja hõlmatud sektorid

Aastatel 2016–2020 sai komisjon 3 553 teadet (2016. aastal 700, 2017. aastal 676, 2018. aastal 666, 2019. aastal 657 ja 2020. aastal 854)¹⁶.

Liikmesriikide esitatud teadete arvus on täheldatud märkimisväärsed erinevusi: mõned liikmesriigid esitavad keskmiselt üle 50 teate aastas, teised aga alla kümne teate aastas (vt 3.2. lisa). Kuigi seda erinevust võib osaliselt põhjendada riigikorralduse ülesehitusega eri riikides (nt reguleerimisvolitustega piirkondlike/kohalike asutuste olemasolu), vähese teadlikkusega või suurema/väiksema regulatiivse tegevusega, tekitab see suur erinevus kahtlusi, kas teatamise kohustusi on täielikult täidetud. Analüüsist selgus, et 2017., 2018. ja 2019. aastal ei teatanud peaaegu ükski liikmesriik tehniliste eeskirjade eelnõudest ega esitanud neid uuesti. Enamikus liikmesriikides oli teatamata jäänud eelnõude arv siiski suhteliselt väike, kuni kümme eelnõud aastas.

3.2. lisa (tabel 1) põhjal võib täheldada seost liikmesriigi suuruse ja teadete arvu vahel: suuremad liikmesriigid esitavad üldiselt rohkem teateid kui keskmise suurusega ja väikesed liikmesriigid. Seda saab osaliselt põhjendada suurema arvu piirkondlike ja kohalike asutustega, kellel on kohustus teatada oma tehniliste eeskirjade eelnõudest. See ei ole aga alati

¹⁵ Vt joonealune märkus nr 2.

¹⁶ Vt 3.1. lisa. Need arvud ei hõlma EMP lepingule allakirjutanud EFTA riikidelt (Norra, Liechtenstein ja Island) ega Türgilt ning Šveitsilt saadud teateid. Aruandeperioodil sai komisjon neilt riikidelt 232 teadet (124 teadet EFTA/EMP riikidelt, 74 Türgilt ja 34 Šveitsilt). Lisateave nende teadete kohta on esitatud 4. lisas.

nii: näiteks mõnel juhul esitasid keskmise suurusega liikmesriigid rohkem teateid kui teatavad suuremad liikmesriigid ja tsentraliseeritud struktuuriga suuremad liikmesriigid esitasid rohkem teateid kui detsentraliseeritud struktuuriga liikmesriigid.

Nii nagu eelmisel aruandeperioodil, puudutas ka ajavahemikul 2016–2020 **kõige rohkem teateid ehitussektorit**, millele järgnesid teated **põllumajandustoodete, kalanduse, vesiviljeluse ja muude toiduainete** valdkonnas.

Palju teateid esitati ka **infoühiskonna teenuste** valdkonnas, **keskkonna- ja keemiasektoris** (peamiselt pakendite ja pakendijäätmete, plasttoodete, väetiste, glüfosaati või neonikotinoide sisaldavate taimekaitsevahendite, heitenormide ja mikroplasti sisaldavate kosmeetikatoodete kohta) ning **transpordisektoris** (nt elektrisõidukite, sõiduautode ja taksode eriseadmete, mootorsaaniaide, elektritõukerataste, laevade ja lõbusõidulaevade ning mehitamata õhusõidukite kohta) (vt 3.3. lisa).

► **Komisjoni vastustes käsitletud küsimused**

Ühtlustamata valdkondades, st neis, kus riiklikud meetmed peavad teiseste õigusaktide puudumisel vastama Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklitele 34–36 (kaupade vaba liikumine) ning 49 ja 56 (asutamisõigus ja teenuste osutamise vabadus seoses infoühiskonnaga), oli komisjoni vastuste eesmärk juhtida liikmesriikide tähelepanu võimalikele põhjendamatutele kaubandustõketele pärast seda, kui ta oli hinnanud meetme vajalikkust ja proportsionaalsust vastavalt Euroopa Liidu Kohtu praktikale.

Juhul kui riiklikud meetmed kuulusid osaliselt või tervikuna **ühtlustatud valdkondadesse**, oli vastuste eesmärk tagada, et riiklikud meetmed oleksid kooskõlas ELi teiseste õigusaktidega.

- Aastatel 2016–2020 teatasid liikmesriigid 765st tehnilise eeskirja eelnõust **ehituse** valdkonnas (2016. aastal 131, 2017. aastal 181, 2018. aastal 139, 2019. aastal 158 ja 2020. aastal 156¹⁷). Kõnealused eelnõud olid seotud igat tüüpi ehitustoodetega, hõlmates sillaehitisi ja betoonist teerajatisi, hoonete viilkatusekatteid, tuletõrje- ja päästevahendeid, soojustust, sünteetilisi täitematerjale, betoonkonstruktsioone, elektripaigaldisi betoonkonstruktsiooni peal ja sees ning joogiveega kokku puutuvaid metallilisi materjale.

Eelkõige uuris komisjon tehniliste eeskirjade eelnõusid, millega kehtestatakse ehitustoodetele täiendavad tehnilised nõuded või testid, mis takistavad CE-märgisega tähistatud toodete vaba liikumist. Teatatud eelnõusid uuriti eelkõige vastavalt määrusele (EL) nr 305/2011, millega sätestatakse ehitustoodete ühtlustatud turustustingimused¹⁸.

Komisjon uuris õigusakti eelnõu, millega keelustatakse fossiilse kütuse ja maagaasiga köetavate ahjude paigaldamine uutesse hoonetesse, välja arvatud juhul, kui kütte- või gaasiahjud töötavad üksnes taastuvatest energiaallikatest toodetud energia abil. Teatatud eelnõu uuriti vastavalt direktiivile 2009/142/EÜ gaasiseadmete

¹⁷ Vt 3.3. lisa.

¹⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2011. aasta määrus (EL) nr 305/2011, millega sätestatakse ehitustoodete ühtlustatud turustustingimused ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 89/106/EMÜ (ELT L 88, 4.4.2011, lk 5).

kohta¹⁹ ning direktiivile 92/42/EMÜ uute vedel- ja gaaskütusega köetavate kuumaveekatelde efektiivsusnõuete kohta²⁰.

Hoonete energiatõhususega seotud tehnilisi eeskirju hinnati vastavalt direktiivile 2012/27/EL energiatõhususe kohta,²¹ direktiivile 2010/31/EL hoonete energiatõhususe kohta²² ja direktiivile 2009/125/EÜ, mis käsitleb raamistiku kehtestamist energiamõjuga toodete ökodisaini nõuete sätestamiseks²³.

Lisaks hindas komisjon õigusakti eelnõu, mis käsitleb maanteede sidevahendite nõudeid. Teatatud eelnõu uuriti vastavalt direktiividele 1999/5/EÜ,²⁴ 2006/95/EÜ²⁵ ja 2004/108/EÜ²⁶.

- **Põllumajandustoodete, kalanduse, vesiviljeluse ja muude toiduainete** valdkonnas teatasid liikmesriigid 2016.–2020. aastal 693st tehnilise eeskirja eelnõust (2016. aastal 145, 2017. aastal 106, 2018. aastal 146, 2019. aastal 161 ja 2020. aastal 135²⁷). Kõnealused eelnõud käsitlesid muu hulgas näiteks toiduainetega kokkupuutuvaid materjale, energiajooke, toiduainetes sisalduvaid transrasvu, veine ja kangeid alkoholseid jooke, toiduainete kvaliteedimärke, loomade heaolu ja karusnaha turustamist.

Mõned liikmesriigid teatasid eeskirjade eelnõudest, millega määratakse kindlaks märgid, mis ühendavad toote kvaliteedi ja selle päritolu. Kõnealuseid teatatud eelnõusid uuriti vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu kaupade vaba liikumist käsitlevatele sätetele ning määrusele (EL) nr 1151/2012 põllumajandustoodete ja toidu kvaliteedikavade kohta²⁸.

Vaatlusalusel ajavahemikul uuris komisjon teateid, mis olid seotud toiduainete hügieeniga, ning väljastas üksikasjalikke arvamusi ja märkusi nende vastavuse kohta määrusele (EÜ) nr 852/2004 toiduainete hügieeni kohta,²⁹ määrusele (EÜ) nr 853/2004, millega sätestatakse loomset päritolu toidu hügieeni erireeglid,³⁰ ja

¹⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. novembri 2009. aasta direktiiv 2009/142/EÜ küttegaasiseadmete kohta (ELT L 330, 16.12.2009, lk 10).

²⁰ Nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiiv 92/42/EMÜ uute vedel- ja gaaskütusega köetavate kuumaveekatelde efektiivsusnõuete kohta (EÜT L 167, 22.6.1992, lk 17).

²¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta direktiiv 2012/27/EL, milles käsitletakse energiatõhusust, muudetakse direktiive 2009/125/EÜ ja 2010/30/EL ning tunnistatakse kehtetuks direktiivid 2004/8/EÜ ja 2006/32/EÜ (ELT L 315, 14.11.2012, lk 1).

²² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. mai 2010. aasta direktiiv 2010/31/EL hoonete energiatõhususe kohta (ELT L 153, 18.6.2010, lk 13).

²³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta direktiiv 2009/125/EÜ, mis käsitleb raamistiku kehtestamist energiamõjuga toodete ökodisaini nõuete sätestamiseks (ELT L 285, 31.10.2009, lk 10).

²⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 1999. aasta direktiiv 1999/5/EÜ raadioseadmete ja telekommunikatsioonivõrgu lõppseadmete ning nende nõuetekohasuse vastastikuse tunnustamise kohta (EÜT L 91, 7.4.1999, lk 10).

²⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta direktiiv 2006/95/EÜ teatavates pingevahemikes kasutatavaid elektriseadmeid käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (ELT L 374, 27.12.2006, lk 10).

²⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. detsembri 2004. aasta direktiiv 2004/108/EÜ, mis käsitleb elektromagnetilise ühilduvuse alaste liikmesriikide õigusaktide ühtlustamist (ELT L 390, 31.12.2004, lk 24).

²⁷ Vt 3.3. lisa.

²⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1151/2012 põllumajandustoodete ja toidu kvaliteedikavade kohta (ELT L 343, 14.12.2012, lk 1).

²⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 852/2004 toiduainete hügieeni kohta (ELT L 139, 30.4.2004, lk 1).

³⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 853/2004, millega sätestatakse loomset päritolu toidu hügieeni erireeglid (ELT L 139, 30.4.2004, lk 55).

määrusele (EÜ) nr 854/2004, millega kehtestatakse erieeskirjad inimtoiduks ettenähtud loomsete saaduste ametlikuks kontrollimiseks³¹.

Muud teated käsitlesid toiduainete märgistamist. Komisjon hindas nende teadete vastavust määrusele (EL) nr 1169/2011, milles käsitletakse toidualase teabe esitamist tarbijatele,³² ning eelkõige selle määruse sätetele toitumisealase teabe kohta või muudele valdkondlikele sätetele tarbijate teavitamise kohta³³.

- **Infoühiskonna teenuste sektoris** teatasid liikmesriigid 255 meetmest (2016. aastal 58, 2017. aastal 43, 2018. aastal 34, 2019. aastal 57 ja 2020. aastal 63³⁴), kusjuures suurem osa teateid puudutab õigusaktide eelnõusid, mis mõjutavad e-kaubandust, sotsiaalseid meediat ja veebiplatvormihaldureid, võrgu neutraalsust ja meedia mitmekesisust, väärtuslikke ja internetis levivat vihakõnet, samuti muid eeskirju infoühiskonna teenuste kohta, mis kuuluvad direktiivi 2000/31/EÜ³⁵ (edaspidi „e-kaubanduse direktiiv“) kohaldamisalasse, ning audiovisuaalmeedia teenustega seotud eeskirju, mis kuuluvad direktiivi (EL) 2018/1808³⁶ (muudetud audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv) kohaldamisalasse.

Muud komisjoni vastused avaldati seoses teatatud meetmete eelnõudega, mis käsitlevad infoühiskonna teenuste eeskirju määruse (EL) nr 910/2014³⁷ (edaspidi „eIDAS määrus“) kohaldamisalasse kuuluvate e-identimise ja usaldusteenuste ning määrusega (EL) 2018/1807³⁸ reguleeritud isikustamata andmete vaba liikumise

³¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 854/2004, millega kehtestatakse erieeskirjad inimtoiduks ettenähtud loomsete saaduste ametlikuks kontrollimiseks (ELT L 139, 30.4.2004, lk 206). Määrus (EÜ) nr 854/2004 tunnistati kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. märtsi 2017. aasta määrusega (EL) 2017/625, mis käsitleb ametlikku kontrolli ja muid ametlikke toiminguid, mida tehakse eesmärgiga tagada toidu- ja söödaalaste õigusnormide ning loomatervise ja loomade heaolu, taimetervise- ja taimekaitsevahendite alaste õigusnormide kohaldamine, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruseid (EÜ) nr 999/2001, (EÜ) nr 396/2005, (EÜ) nr 1069/2009, (EÜ) nr 1107/2009, (EL) nr 1151/2012, (EL) nr 652/2014, (EL) 2016/429 ja (EL) 2016/2031, nõukogu määruseid (EÜ) nr 1/2005 ja (EÜ) nr 1099/2009 ning nõukogu direktiive 98/58/EÜ, 1999/74/EÜ, 2007/43/EÜ, 2008/119/EÜ ja 2008/120/EÜ ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrused (EÜ) nr 854/2004 ja (EÜ) nr 882/2004, nõukogu direktiivid 89/608/EMÜ, 89/662/EMÜ, 90/425/EMÜ, 91/496/EMÜ, 96/23/EÜ, 96/93/EÜ ja 97/78/EÜ ja nõukogu otsus 92/438/EMÜ (ametliku kontrolli määrus) (ELT L 95, 7.4.2017, lk 1).

³² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta määrus (EL) nr 1169/2011, milles käsitletakse toidualase teabe esitamist tarbijatele ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 1924/2006 ja (EÜ) nr 1925/2006 ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni direktiiv 87/250/EMÜ, nõukogu direktiiv 90/496/EMÜ, komisjoni direktiiv 1999/10/EÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/13/EÜ, komisjoni direktiivid 2002/67/EÜ ja 2008/5/EÜ ning komisjoni määrus (EÜ) nr 608/2004 (ELT L 304, 22.11.2011, lk 18).

³³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1379/2013 kalapüügi- ja vesiviljelustoodete turu ühise korralduse kohta, millega muudetakse nõukogu määruseid (EÜ) nr 1184/2006 ja (EÜ) nr 1224/2009 ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 104/2000 (ELT L 354, 28.12.2013, lk 1).

³⁴ Vt 3.3. lisa.

³⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2000. aasta direktiiv 2000/31/EÜ infoühiskonna teenuste teatavate õiguslike aspektide, eriti elektroonilise kaubanduse kohta siseturul (direktiiv elektroonilise kaubanduse kohta) (EÜT L 178, 17.7.2000, lk 1).

³⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. novembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/1808, millega muudetakse direktiivi 2010/13/EL audiovisuaalmeedia teenuste osutamist käsitlevate liikmesriikide teatavate õigus- ja haldusnormide koordineerimise kohta (audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv), et võtta arvesse muutuvat turuolukorda (ELT L 303, 28.11.2018, lk 69).

³⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. juuli 2014. aasta määrus (EL) nr 910/2014 e-identimise ja e-tehingute jaoks vajalike usaldusteenuste kohta siseturul ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 1999/93/EÜ (ELT L 257, 28.8.2014, lk 73).

³⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. novembri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1807, mis käsitleb isikustamata andmete Euroopa Liidus vaba liikumise raamistikku (ELT L 303, 28.11.2018, lk 59).

kohta. Teateid esitati ka digitaalandmete privaatsuse, küberturvalisuse, andmete säilitamise, elektroonilise arveldamise, autoriõiguse, telekommunikatsiooni ja elektroonilise side (sealhulgas 5 G), laste jaoks turvalisema interneti, e-raamatute ja interneti hasartmängude kohta ning mitmel juhul olid need otseselt või täiendavalt seotud teenuste vaba liikumise ja asutamisvabadusega (Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklid 49 ja 56 ning teenuste direktiiv³⁹), direktiivi 2011/83/EL⁴⁰ kohaste tarbija õigustega, isikuandmete kaitse üldmääruse (EL) 2016/679⁴¹ kohase isikuandmete kaitsega ning Euroopa Liidu põhiõiguste hartas sätestatud sõnavabaduse ja ettevõtlusvabadusega.

- **Kemikaalide sektoris** sai komisjon 167 teadet (2016. aastal 32, 2017. aastal 32, 2018. aastal 28, 2019. aastal 27 ja 2020. aastal 48⁴²), mis puudutasid selliseid valdkondi nagu biotsiidid, taimekaitsevahendid ning kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist käsitleva määruse (EÜ) nr 1907/2006⁴³ (edaspidi „REACH-määrus“) kohaldamisalasse kuuluvad tooted ning mida uuriti peamiselt biotsiidide määruse,⁴⁴ taimekaitsevahendite turule laskmist käsitleva määruse (EÜ) nr 1107/2009⁴⁵ ja REACH-määruse alusel.
- **Keskkonnasektoris** vaatas komisjon läbi 206 eeskirja eelnõu (2016. aastal 55, 2017. aastal 39, 2018. aastal 28, 2019. aastal 33 ja 2020. aastal 51⁴⁶). Mõned teatatud eelnõud käsitlesid pakendijäätmeid ja ühekordselt kasutatavaid plasttooteid ning nende puhul tõstatati probleemid seoses vastavusega direktiivile 94/62/EÜ pakendite ja pakendijäätmete kohta⁴⁷ (näiteks seoses nõuetega keelustada kerged kilest kandekotid) ja direktiivile (EL) 2019/904 teatavate plasttoodete keskkonnamõju vähendamise kohta⁴⁸ (näiteks seoses mõiste „plast“ määratlusega).

Samuti võimaldas teatamise kord komisjonil sekkuda valdkondades, kus oli ette nähtud või käimas eeskirjade ühtlustamine ELi tasandil, ja seega takistas liikmesriikidel kehtestada sellest kõrvalekalduvaid riiklikke meetmeid. Ühtse turu läbipaistvuse direktiivi artikli 6 lõigete 3 ja 4 kohaselt nõudis komisjon, et teated esitanud liikmesriigid lükkaksid teatatud tehniliste eeskirjade eelnõude vastuvõtmise edasi 12 kuu võrra alates teatamise kuupäevast

³⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta direktiiv 2006/123/EÜ teenuste kohta siseturul (ELT L 376, 27.12.2006, lk 36).

⁴⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta direktiiv 2011/83/EL tarbija õiguste kohta, millega muudetakse nõukogu direktiivi 93/13/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 1999/44/EÜ ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 85/577/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 97/7/EÜ (ELT L 304, 22.11.2011, lk 64).

⁴¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) (ELT L 119, 4.5.2016, lk 1).

⁴² Vt 3.3. lisa.

⁴³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1907/2006, mis käsitleb kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist (REACH) ning millega asutatakse Euroopa Kemikaaliamet, muudetakse direktiivi 1999/45/EÜ ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 793/93 ja komisjoni määrus (EÜ) nr 1488/94 ning samuti nõukogu direktiiv 76/769/EMÜ ja komisjoni direktiivid 91/155/EMÜ, 93/67/EMÜ, 93/105/EÜ ja 2000/21/EÜ (ELT L 396, 30.12.2006, lk 1).

⁴⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2012. aasta määrus (EL) nr 528/2012, milles käsitletakse biotsiidide turul kättesaadavaks tegemist ja kasutamist (ELT L 167, 27.6.2012, lk 1).

⁴⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1107/2009 taimekaitsevahendite turulelaskmise ja nõukogu direktiivide 79/117/EMÜ ja 91/414/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 309, 24.11.2009, lk 1).

⁴⁶ Vt 3.3. lisa.

⁴⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. detsembri 1994. aasta direktiiv 94/62/EÜ pakendite ja pakendijäätmete kohta (EÜT L 365, 31.12.1994, lk 10).

⁴⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/904 teatavate plasttoodete keskkonnamõju vähendamise kohta (ELT L 155, 12.6.2019, lk 1).

järgmistes valdkondades: taimede, loomade ja vesiviljelustoodete ning toiduainete mahepõllumajanduslik tootmine (teade 2018/190/BG), küülikuliha mahepõllumajanduslik tootmine (teade 2018/219/E), broilerivuttide mahepõllumajanduslik tootmine (teade 2018/666/F) ja ühekordselt kasutatavad plasttooted (teated 2018/665/B ja 2019/9/UK).

► **Positiivsed näited ühtse turu läbipaistvuse direktiivi mõju kohta**

Aruandeperioodi jooksul osutus ühtse turu läbipaistvuse direktiiv paljudel juhtudel tõhusaks, kuna riikide ametiasutused sõnastasid teatatud eelnõud vastavalt komisjoni soovitudele ümber või võtsid need tagasi. Üks näide oli teade määruse eelnõu kohta, mis kohustab Itaalias elavaid autojuhte, kes veavad alla nelja-aastaseid lapsi, kasutama spetsiaalseid autoistme meeldetuletussignaali seadmeid, mis hoiavad ära alaealiste sõidukisse jätmise. Komisjon märkis oma üksikasjalikus arvamuses, et teatatud eelnõu mitu nõuet on vastuolus ELi ühtlustamismäärustega ja kaupade vaba liikumisega (Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklid 34–36). Selle põhjuseks oli tõendite puudumine järgmise kohta: i) teistes liikmesriikides seaduslikult toodetud autoistmete meeldetuletussignaali seadmete eelneva heakskiitmise menetlust käsitleva nõude proportsionaalsus ning ii) kohustus varustada need seadmed automaatse sidesüsteemiga sõnumite saatmiseks või kõnede tegemiseks traadita mobiilsidevõrgu kaudu vähemalt kolmele erinevale telefoninumbrile. Komisjon rõhutas, et „eelneva heakskiitmise menetlus“, mis kohustab „akrediteeritud asutusi“ taotlema tunnustamist Itaalia mootorsõidukite peadirektoraadilt, võib olla vastuolus liidus teenuste vaba osutamise põhimõttega (Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 56). Itaalia ametiasutused sõnastasid kavandatava määruse vastavalt komisjoni märkustele ümber, tagades samal ajal, et teatatud meetme eelnõuga oleks võimalik saavutada laste ohutuse eesmärk.

Samamoodi sai komisjon 2016., 2017. ja 2018. aastal mitu teadet, mis käsitlesid mehitamata õhusõidukite omadusi ja erivarustust. Komisjon tuletas oma vastustes meelde ELi tasandil käimasolevat ühtlustamisprotsessi ja kutsus asjaomaseid liikmesriike üles tegema koostööd, et luua mehitamata õhusõidukite suhtes kohaldatav ELi õigusraamistik, mis tagaks selliste õhusõidukite käitamisel kõrge ohutustaseme ja võimaldaks juhtida ohutusega seotud riske ning tagada eraelu puutumatuse ja isikuandmete kaitse. Asjaomased liikmesriigid järgisid märkustes ja üksikasjalikes arvamustes esitatud komisjoni soovitusi või võtsid teatatud eelnõud tagasi⁴⁹.

COVID-19 pandeemia puhkedes 2020. aastal võtsid mõned liikmesriigid vastu või valmistasid ette riiklikud meetmed, mis mõjutavad isikukaitsevahendite (nt kaitseprillid, näomaskid, kindad, kirurgilised kombinesoonid ja kitlid) vaba liikumist ning ravimite vaba liikumist. Oli oht, et need meetmed takistavad selliste oluliste kaupade jõudmist nendeni, kes neid kõige rohkem vajavad, nimelt tervishoiutöötajate, välise sekkumise meeskondade ja patsientideni mõjutatud piirkondades üle kogu Euroopa. Tekkis doominoefekt, kuna liikmesriigid võtsid meetmeid, et leevendada teiste liikmesriikide võetud meetmete mõju. Lühikese aja jooksul laienesid piirangud üha suuremale tootevalikule, alustades isikukaitsevahenditest ja laienedes ravimitele. Sellised meetmed häirisid logistika- ja turustusahelaid ning soodustasid varude kogumist tarneahelas. Lõppkokkuvõttes tekitasid sellised meetmed taas sisepiirid ajal, mil liikmesriikide vaheline solidaarsus oli kõige vajalikum. Komisjon kutsus liikmesriike üles teatama sellistest meetmetest ühtse turu läbipaistvuse direktiivi mehhanismi kaudu ja andis juhiseid, kuidas seda teha. Komisjonile teatatud meetmeid hinnati esmatahtsaks ja komisjon toetas liikmesriike nende meetmete

⁴⁹ Vt täiendavad näited 3.9. lisas.

parandamisel, mis võisid takistada oluliste kaupade vaba liikumist ühtsel turul⁵⁰. COVID-19 pandeemiast saadud kogemus näitas, et ühtse turu läbipaistvuse direktiivi menetlused, sealhulgas kiirmenetlus (vt punkt 2.2), on asjakohased, kuid see pakkus ka kasulikku õppetunde, kuidas tulevikus kõrvaldada hädaolukordadest põhjustatud kahjulikku mõju ühtsele turule. Kui meetmetest teatati pärast nende vastuvõtmist, nagu juhtus 2020. aastal ligikaudu 150 COVID-19ga seotud teate puhul, tähendas direktiiviga pakutav teatamismehhanism, et teavet ja vastastikuse hindamise eeliseid oli kriisi ajal võimalik siiski ära kasutada tänu TRISi teabevahetusplatvormile, kus liikmesriigid said tutvuda teiste liikmesriikide võetud COVIDi meetmetega.

► **Enim levinud kõrvaldatud tõkked**

Üks ühtse turu läbipaistvuse direktiivi eesmärk on tuvastada valdkonnad, kus esineb korduvalt tõkkeid kaupade vabale liikumisele ja infoühiskonna teenuste osutamise vabadusele, ning teha selle tulemusena kindlaks vajadus sekkuda ühtlustamismeetmetega, mille eesmärk on tagada ühtse turu sujuvam toimimine⁵¹. Komisjon tegi analüüsitaval perioodil teatatud meetmete eelnõudes kindlaks mitu korduvat tõket. Need olid muu hulgas ühtset turgu käsitleva sätte puudumine, eksitavad ja ebaselged sätted, mida oleks võidud tõlgendada ja kohaldada turupiirangutena või ELi õigusnormide kordamisena, kohustuslike standardite väljaandmine ja täiendavad katsemeetodid⁵².

► **Vastused**

Ühtse turu läbipaistvuse direktiiv võimaldab teatatud eelnõude hindamise ajal vahetada liikmesriikide ja komisjoni vahel ning liikmesriikide seas ametlikult ja struktureeritult teavet. Teabevahetuse intensiivsust kinnitab suur hulk vastuseid, mida komisjon ja liikmesriigid teadetega seoses saadavad, samuti teateid esitanud liikmesriikide vastused ning järgnev sõnumivahetus (vt 3.4., 3.5., 3.6. ja 3.8. lisa). See teabevahetus võimaldab liikmesriikidel kindlaks teha, mil määral vastavad teatatud eelnõud ELi õigusaktidele. Komisjon kohtus aruandeperioodi jooksul korrapäraselt liikmesriikide esindajatega ekspertide tasandil, et vajaduse korral selgitada lahendamata küsimusi, ning nõudis teatatud tehniliste eeskirjade kohaldamisala täpsustamiseks liikmesriikidelt täiendavat teavet.

Vaatlusalusel perioodil esitas komisjon 212 üksikasjalikku arvamust (2016. aastal 60, 2017. aastal 34, 2018. aastal 40, 2019. aastal 38 ja 2020. aastal 40), mis moodustab 5,9 % aruandeperioodil liikmesriikide esitatud eelnõude koguarvust. Liikmesriigid esitasid omakorda 243 üksikasjalikku arvamust (2016. aastal 78, 2017. aastal 44, 2018. aastal 38, 2019. aastal 30 ja 2020. aastal 53). Aruandeperioodil esitatud 1 291 märkusest esitas komisjon 816 (2016. aastal 154, 2017. aastal 189, 2018. aastal 184, 2019. aastal 155 ja 2020. aastal 134) ja liikmesriigid esitasid 475 (2016. aastal 118, 2017. aastal 74, 2018. aastal 77, 2019. aastal 64 ja 2020. aastal 142) (vt 3.4. ja 3.6. lisa). Komisjon kutsus viiel juhul asjaomaseid liikmesriike üles, et nad lükkaksid teatatud tehniliste eeskirjade vastuvõtmise ühe aasta võrra alates nende kättesaamise kuupäevast edasi, sest teatatud eelnõude valdkonnas oli ELis ühtlustamine välja kuulutatud või käimas (vt 3.5. lisa).

Iga liikmesriigi ja komisjoni poolt aruandeperioodil esitatud vastuste (märkused, üksikasjalikud arvamused ja komisjoni otsused eelnõu vastuvõtmise edasilükkamise kohta) arvu valdkondade kaupa hinnates saab täiendava ülevaate liikmesriikide osalemisest teadete

⁵⁰ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, Ülemkogule, Euroopa Nõukogule, Euroopa Keskpankale, Euroopa Investeerimispankale ja eurorühmale „Euroopa koordineeritud majanduslikud meetmed COVID-19 puhangule reageerimiseks“, COM(2020) 112.

⁵¹ Vt ühtse turu läbipaistvuse direktiivi põhjendus 15.

⁵² Täiendavad üksikasjad enim levinud kõrvaldatud tõkete kohta on esitatud 3.11. lisas.

tõttu algatatud dialoogis ning teatavate liikmesriikide erihuvidest, kelle vastused on rohkem koondunud konkreetsetesse valdkondadesse (vt 3.6. lisa, tabel 6). Kõige aktiivsemad liikmesriigid on Itaalia, Hispaania, Austria ja Poola. Vastuste analüüs liikmesriikide ja sektorite kaupa näitab, et Austria, Hispaania ja Itaalia tunnevad erilist huvi põllumajanduse, kalanduse ja toiduainete valdkonna vastu. Enamik komisjoni vastuseid puudutab ehitus- ja põllumajandussektorit.

Tänu juurdepääsule kõikidele teadetele ja dialoogi käigus vahetatud sõnumitele saavad liikmesriigid kasutada ühtse turu läbipaistvuse direktiivi, et võtta arvesse oma partnerite ideid. Neid saab kasutada, et lahendada tehniliste eeskirjadega seotud ühiseid probleeme ja mõista, millal tehnilise eeskirja eelnõu võib olla vastuolus ELi õigusega.

2.2 Kiirmenetluse kasutamine

Liikmesriigid võivad paluda komisjonil hinnata nende ettepanekut kasutada ühtse turu läbipaistvuse direktiivi artikli 6 lõikes 7 sätestatud kiirmenetlust, kui nad on sunnitud kiireloomulise ja ettenägematu olukorra tõttu viivitamata vastu võtma tehnilised eeskirjad ning neil ei ole aega oodata kolme kuud, et konsulteerida eelnevalt komisjoni ja teiste liikmesriikidega. Kui komisjon on asjaomase liikmesriigi esitatud põhjendused läbi vaadanud ja kiirmenetlusega nõustub, ei kohaldata kolmekuulist ooteaega ja meetme võib kohe vastu võtta⁵³. Tavaliselt kulub komisjonil pärast teatamist mitu tööpäeva, et otsustada, kas ta nõustub asjaomase liikmesriigi esitatud põhjendustega ja lubab tal tehnilised eeskirjad viivitamata vastu võtta.

Kokku esitatud 3 553 teate kohta esitasid liikmesriigid 346 taotlust kohaldada teatatud eelnõude suhtes kiirmenetlust (2016. aastal 51, 2017. aastal 34, 2018. aastal 35, 2019. aastal 39 ja 2020. aastal 187)⁵⁴. Kiirmenetlusest keelduti juhtudel, mil põhjendus ei olnud piisavalt tõendatud või tulenes puhtalt majanduslikest kaalutlustest või riigisisest haldusviivitustest, samuti siis, kui ettenägematute asjaolude kohta ei esitatud tõendeid. Kiirmenetlust peeti põhjendatuks 283 juhul (2016. aastal 41, 2017. aastal 28, 2018. aastal 21, 2019. aastal 29 ja 2020. aastal 164). Need juhtumid puudutasid eelkõige psühhotroopseid aineid, narkootiliste ainete kontrolli, terrorismivastast võitlust, tulirelvi, mesilaste nakatumist, biotsiide, tervisele kahjulike toodete keelustamist, pürotehnilisi tooteid, ravimeid (COVID-19 patsientide raviks vajalikud elutähtsad ravimid/ained), kaitsevahendeid, maske, meditsiiniseadmeid ja *in vitro* meditsiiniseadmeid, desinfitseerimisvahendeid ja nende tootmiseks vajalikke alkohole (vt 3.7. lisa).

2.3 „Fiskaal- või finantsmeetmetest“ teatamine

Vastavalt ühtse turu läbipaistvuse direktiivile peavad liikmesriigid teatama „fiskaal- ja finantsmeetmetest“, st tehnilistest eeskirjadest, mis on seotud toodete või teenuste tarbimist mõjutavate fiskaal- või finantsmeetmetega, mis julgustavad selliste tehniliste eeskirjade järgimist. Selliste meetmete eripära seisneb selles, et ooteaega ei kohaldata (ühtse turu läbipaistvuse direktiivi artikli 7 lõige 4).

Ajavahemikul 2016–2020 teatasid liikmesriigid 149st meetme eelnõust kui „fiskaal- või finantsmeetmetest“ (2016. aastal 44, 2017. aastal 48, 2018. aastal 26, 2019. aastal 31 ja 2020. aastal 45)⁵⁵.

⁵³ Lisateave kiirmenetluse kohta on esitatud 1. lisa.

⁵⁴ Vt 3.7. lisa.

⁵⁵ Lisateave fiskaal- ja finantsmeetmete kohta on esitatud 1. lisa.

2.4 Komisjoni vastustele järgnevad meetmed

Vastavalt ühtse turu läbipaistvuse direktiivi artikli 6 lõikele 2 peavad liikmesriigid teatama, mida nad kavatsevad üksikasjalikule arvamusele vastamiseks ette võtta.

Aastatel 2016–2020 oli liikmesriikide vastuste ja komisjoni esitatud üksikasjalike arvamuste vaheline suhtarv ning komisjoni üksikasjalike arvamuste maht rahuldav, kuid seda on võimalik parandada (sellel ajavahemikul keskmiselt 87 %). Liikmesriikide rahuldavad vastused moodustasid keskmiselt 45 % vastustest (vt 3.8. lisa).

Vaatlusalusel perioodil võtsid liikmesriigid tagasi 217⁵⁶ tehnilise eeskirja eelnõu. 30 juhul (4 juhul 2016. aastal, 13 juhul 2017. aastal, 9 juhul 2018. aastal, 2 juhul 2019. aastal ja 2 juhul 2020. aastal) võeti eelnõu tagasi pärast seda, kui komisjon oli esitanud üksikasjaliku arvamuse. Tagasivõtmise põhjused on järgmised: i) teate esitanud liikmesriigi poolt tehniliste eeskirjade eelnõusse oluliste muudatuste tegemine, mille tõttu on vaja esitada uus teade (ühtse turu läbipaistvuse direktiivi artikli 5 lõige 1), ning ii) riigi ametiasutuste lihtne otsus tehnilise eeskirja eelnõu mitte vastu võtta. Kõnelused muude teatatud tehniliste eeskirjade eelnõude üle veel kestavad.

2.5 Teatamise korrale järgnevad meetmed

Nendel juhtudel, kus ELi siseturu õigusaktide võimalikke rikkumisi ei suudetud teatamise korra abil täielikult kõrvaldada, viis komisjon läbi täiendava uurimise (nt taimekaitsevahendite, elektrooniliste sigarettide ja tubaka puhul). Komisjon uuris ka teatamiskohustuse väidetavaid rikkumisi liikmesriikide poolt, näiteks seoses eeskirjadega, mis käsitlevad taksomeetreid, veini ja kangete alkoholsete jookide klaaspudeleid, reklaamivahendeid, jäätmeid, hasartmänge, mänguautomaate, fluoritud kasvuhoonegaaside heidet, plasttooteid, mööblit, jagamismajandust jne. Sellistel juhtudel teavitas komisjon asjaomast riiklikku ühtse turu läbipaistvuse direktiivi kontaktpunkti teatamiskohustuse rikkumise tagajärjedest ja tuletas teatamiskohustust meelde.

2.6 Struktureeritud teabevahetus liikmesriikide, EMP EFTA riikide, Šveitsi ja Türgiga

Tehniliste eeskirjade alalise komitee korrapärased kohtumised soodustasid viljakat arvamustevahetust nii üldist huvi pakkuvates küsimustes kui ka teatamise korra konkreetsete aspektide kohta.

Seoses teatamise korraga käsitleti tehniliste eeskirjade alalise komitee kohtumiste raames peetud aruteludel eelkõige järgmist:

- ühtse turu läbipaistvuse direktiivi kohane kiirmenetlus;
- juurdepääs komisjoni dokumentidele ja konfidentsiaalsetele teadetele;
- teatamise kord Šveitsi ja EMP teadete puhul;
- liikmesriikide kohustus edastada komisjonile teatatud tehnilise eeskirja lõplik tekst;
- Euroopa Kohtu praktika suundumused seoses ühtse turu läbipaistvuse direktiiviga ning
- ühtse kontaktpunkti mehhanismi toimimine.

Komisjon tegi liikmesriikide taotlusel või enda algatusel tehniliste eeskirjade alalises komitees ettekandeid, et selgitada mõningaid korduvaid tõkkeid või uusi ELi õigusakte. Ettekanded käsitlesid järgmist:

- direktiiv (EL) 2019/904 teatavate plasttoodete keskkonnamõju vähendamise kohta;

⁵⁶ Andmed ekstrapoleeritud 14. juulil 2021.

- teenuste direktiivi 2006/123/EÜ kohane teatamise kord; määrus (EL) 2018/1807 isikustamata andmete ELis vaba liikumise kohta;
- isikuandmete kaitse üldmäärus (EL) 2016/679;
- liiklusohutuse direktiivid 2014/45/EL,⁵⁷ 2014/46/EL⁵⁸ ja 2014/47/EL⁵⁹;
- mikrokuulidele ELi tasandil kehtestatud piirangud;
- direktiiv 94/62/EÜ pakendite ja pakendijäätmete kohta;
- ühtset turgu käsitlev säte ja Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklid 34–36.

Mitu liikmesriiki jagas alalise komiteega oma parimaid tavasid ühtse turu läbipaistvuse direktiivi kohaste teadete esitamisel.

Paljudes liikmesriikides toimusid riikide tundmist käsitlevate kontrollkäikude raames ka kahepoolsed kohtumised. Nende eesmärk oli käsitleda iga liikmesriigi konkreetseid ühtse turuga seotud vajadusi nii komisjoni ja riigi ametiasutuste vahelise otsese dialoogi kui ka riigisiseste sidusrühmadega peetavate kohtumiste kaudu. Sellega seoses külastas komisjon mitut ELi pealinna⁶⁰ ning osales kohtumistel liikmesriikide ametiasutuste ja riigisiseste sidusrühmadega. Kõnealuste kontrollkäikude tulemusena tuvastatud peamised probleemid seoses ühtse turu läbipaistvuse direktiivi rakendamisega riigi tasandil puudutavad teatamise madalat taset (nt Rumeenias, Leedus ja Portugalis), haldussuutlikkust (nt Bulgaarias) või koordineerimisprobleeme (nt Itaalias, Hispaanias ja Saksamaal) ning riigi ametiasutuste väheseid teadmisi ühtse turu läbipaistvuse direktiivist.

Kogu vaatlusperioodi jooksul arutas komisjon direktiivi kohaldamist ka nõuetele vastavust käsitlevatel kohtumistel liikmesriikidega, mis korraldatakse pärast ühtse turu strateegiaga seotud kohustuste võtmist. Samuti korraldas komisjon korrapäraselt sihtotstarbelisi tehnilisi seminare teatamise korraga seotud riigi ametiasutustele.

Türgi parandas vaatlusperioodi jooksul oma osalemist teatamise korras.

2.7 Läbipaistvus

2.7.1 Ühtse turu läbipaistvuse direktiivi alusel dokumentidele juurdepääsu võimaldamise taotlused

Aastatel 2016–2020 sai komisjon 531⁶¹ taotlust juurdepääsu võimaldamiseks dokumentidele, mis väljastatakse ühtse turu läbipaistvuse direktiivi raames. Enamik neist oli seotud komisjoni esitatud üksikasjalike arvamuste ja märkustega. Kooskõlas Euroopa Kohtu praktika viimaste suundumustega (vt 2. lisa, kohtuasi C-331/15 P, *Prantsusmaa vs. Schlyter*) enamik dokumente avalikustati.

⁵⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. aprilli 2014. aasta direktiiv 2014/45/EL, milles käsitletakse mootorsõidukite ja nende haagiste korralist tehnöülevaatust ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2009/40/EÜ (ELT L 127, 29.4.2014, lk 51).

⁵⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. aprilli 2014. aasta direktiiv 2014/46/EL, millega muudetakse nõukogu direktiivi 1999/37/EÜ sõidukite registreerimisdokumentide kohta (ELT L 127, 29.4.2014, lk 129).

⁵⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. aprilli 2014. aasta direktiiv 2014/47/EL, milles käsitletakse liidus liiklevate ärilisel otstarbel kasutatavate sõidukite tehnokontrolli ja -ülevaatust ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2000/30/EÜ (ELT L 127, 29.4.2014, lk 134).

⁶⁰ Komisjon külastas Bulgaariat, Hispaaniat, Poolat, Rumeeniat, Itaaliat, Prantsusmaad, Saksamaad, Portugali, Iirimaa ja Leedut.

⁶¹ Kuna ajavahemikul 1. jaanuarist 2018 kuni 1. oktoobrini 2018 ei olnud võimalik kodeerida komisjoni andmebaaside dokumentidele juurdepääsu saamiseks esitatud taotluste eest vastutavat üksust, põhinevad seda ajavahemikku puudutavad arvud simulatsioonil, mille aluseks on ühtse turu läbipaistvuse direktiivi haldamise eest vastutavale üksusele määratud dokumentidele juurdepääsu taotluste keskmine protsent 2016., 2017. ja 2019. aastal.

2.7.2 Sidusrühmade osalemine

Läbipaistvus on teatamise korra üks peamisi tunnuseid. TRISi avalikult kättesaadav veebisait tagab, et sidusrühmad on pidevalt kursis kõikide liikmesriikides väljatöötamisel olevate tehniliste eeskirjade eelnõudega ning et sidusrühmad ja komisjon saavad pidada dialoogi tänu funktsioonile, mis võimaldab sidusrühmadel esitada tehniliste eeskirjade eelnõude kohta arvamusi. Nagu juba mainitud, sai komisjon aastatel 2016–2020 selle funktsiooni kaudu 1 618 arvamust. Vaatlusalusel perioodil alustas komisjon ka teatatud meetmete lõplike tekstide tõlkimist kõikidesse ELi keeltesse. Lõplike tekstide tõlked on kättesaadavad TRISi veebisaidil ja tagavad täiendava läbipaistvuse.

TRISi veebisaidi edu kinnitavad arvud.

- 2020. aasta lõpus oli TRISi meililistis 6 467 aktiivset tellijat, 2015. aasta lõpus oli see arv 5 196, seega oli viieaastase aruandeperioodi jooksul kasv 25 %.
- Vaatlusalusel perioodil tehti TRISi veebisaidi kaudu 871 744 otsingut (2016. aastal 151 202, 2017. aastal 134 737, 2018. aastal 152 158, 2019. aastal 197 341 ja 2020. aastal 236 306), st keskmiselt 174 349 otsingut aastas⁶².
- Teadete vaatamine kasutajate poolt on samuti suurenenud: 2015. aasta lõpuks oli teateid vaadatud 1 203 299 korda, kuid 2020. aasta lõpuks 7 394 991 korda, mis tähendab, et kogu vaatlusalusel perioodil 2016–2020 oli konkreetne kasv 2015. aasta lõpuga võrreldes 514,6 %.

3. KOKKUVÕTE

Ajavahemikul 2016–2020 leidis taas kinnitust ühtse turu läbipaistvuse direktiivi kohase korra tõhusus läbipaistvuse, halduskoostöö ja ühtsel turul tehniliste tõkete vältimise valdkonnas. Teatamise korra ennetav ja võrgupõhine lähenemisviis vähendas ohtu, et riikide regulatiivsed meetmed võivad luua tehnilisi tõkkeid kaupade ja infoühiskonna teenuste vabale liikumisele. Sellega seoses näitab liikmesriikide kasvanud osalus ühtse turu läbipaistvuse direktiivi kohases korras nii saadetud teadete kui ka teiste liikmesriikide teatatud eelnõudele vastamise poolest ühist vastutust ühtse turu eest, mis on komisjoni peamine eesmärk. COVID-19 pandeemia ajal 2020. aastal tagati ühtse turu läbipaistvuse direktiivi kohase korraga, et tervise ja inimelu kaitsmise esmane eesmärk saavutatakse riiklike meetmetega, mis on kooskõlas ühtse turu eeskirjadega. Tagades läbipaistvuse, sünergia ja lõppkokkuvõttes Euroopa solidaarsuse, toetasid direktiiv ja direktiivikohane teatamise kord selles liikmesriike.

Sidusrühmade kasvav huvi teatamise korra vastu ja vaatlusalusel perioodil TRISi veebisaidi kaudu nende esitatud arvamuste arv tõestavad direktiivi olulisust. See kasvav huvi kajastab pingutusi parandada TRISi veebisaidi läbipaistvust ja tõhusust.

Samuti on teatamise kord kinnitanud oma kasulikkust, pakkudes võimalust teha kindlaks valdkonnad, kus on vajalik ELi tasandil täiendav ühtlustamine, nagu jätmete kõrvaldamiseks pakendite märgistamise ühtlustamine. Jätakuvalt tehakse jõupingutusi ettevõtjatele selge õigusraamistiku tagamiseks, et suurendada Euroopa ettevõtjate konkurentsivõimet ELis ja väljaspool ELi, võttes arvesse seoseid teatamise korra ning Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) tehniliste kaubandustõkete lepingus kehtestatud korra vahel⁶³.

⁶² Vt 5. lisa.

⁶³ Vaatlusalusel perioodil märkisid ELi liikmesriigid, EMP lepingule allakirjutanud EFTA liikmesriigid, Šveits ja Türgi TRISi andmebaasis ära 363 teadet, millest tuleb tehniliste kaubandustõkete lepingu kohaselt teatada WTO-le.

Viimastel aastatel saadud kogemused on olulised, et luua ühtse turu läbipaistvuse direktiivi rakendamiseks vajalikud paremad tingimused. Direktiivi täieliku potentsiaali saavutamiseks stimuleerib komisjon jätkuvalt liikmesriikide osalemist nii riiklikest tehnilistest eeskirjadest teatamise kui ka teiste liikmesriikide teatatud eelnõudele vastamise vallas. Komisjon pöörab oma vastustes erilist tähelepanu küsimustele, mis on ühtse turu jaoks olulise tähtsusega ja mis aitavad eelkõige tõhusalt lahendada majanduse elavdamise ning rohe- ja digipöördega seoses kindlaks tehtud kitsaskohti. Sellise suurema tähelepanu tulemusena rakendatakse komisjoni vastustega seoses ka asjakohaseid järelmeetmeid, mis tagavad, et võimalike tõkete vältimiseks võetakse tõhusad meetmed.